

venščina je prav tako veljaven sodnijski jezik, kakor nemščina, po naših krajih pa še znatno bolj!

Napačna je trditev, da bi bilo le to sodnijski jezik, kar stoji črna na belem in tudi ne tisto, kar govori sodnik s strankami. Vsem slovanskim jezikom skušal se je značaj sodnijskega jezika vtajiti; sicer bi res ne bilo treba poljščini in češčini tega značaja s posebnimi določbami pripoznavati in bi tudi ne bilo potreba posebne postave, katera proglašča hrvaščino na Dalmatinskem za sodnijski jezik.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Dobrova 9. avgusta. (*Šolsko in drugo*) V tukajšnji šolski občini bilo je pretečenega šolskega leta 273 za vsakdanjo šolo zadosta starih otrok; od teh bilo je radi bolehavosti in nezadostnega telesno-duševnega razvoja 36 otrok obiskovanja šole za eno leto oproščenih. Domača šola štela je 231 vsakdanjih in 43 ponavljavnih učencev in učenk; 6 vsakdanjcev iz tukajšnje šolske občine hodilo je v šolo v drugih krajih.

Teoretično-praktičnega sadjarskega poduka vdeleževalo se je redno 66 dečkov iz II. razreda in ponavljavnice, a samo praktičnega pa od časa do časa tudi še 26 odraščeni strank. Ta poduk obrodil je za prvi začetek tukaj prav povoljni sad.

Šolsko leto dokončali smo tukaj dné 28. p. m. kolikor možno slovesno in spodbudno s sv. mašo z blagoslovom, prvim sv. obhajilom za otroke, zahvalno pesmijo, javno preskušnjo in delitvijo daril odličnim otrokom v obeh razredih.

Tega dné zbralo se je zjutraj ob pol 6. uri nad 200 učencev in učenk v šolskih sobah, od kodar so se par minut pred 6. uro za šolsko zastavo paroma podali v domačo farno cerkev, kjer so mali povabljenčki pri krstnem kamnu z vrlim gospodom katehetom našim, Jos. Laznikom, krstno obljubo na glas obnovili ter se potem s prižganimi svečami podali na jim odločeni prostor pred velikim altarjem. Na to sledila je sv. maša z blagoslovom. Med sv. opravilom razlagal je blagi gospod katehet v jedrnatem ogovoru malim povabljenčkom kaj ginljivo zadnjo večerjo Izveličarjevo. Ves govor segal je ne le mladini, nego tudi odraščeni, ki so se svetega opravila mnogoštevilno vdeležili, globoko v srcé; smelo trdim, da pri tem nijedno oko ginjenja suho ostalo ni. Po dokončanem govoru darovali so otroci sveče; po mašnikovem zavživanji bili so pa obhajani. Kot sklep cerkvenemu opravilu zapela se je še zahvaljena pesem.

Obhajanjkom preskrbeli so naš za šolo zeló vneti gospod župnik Jernej Babnik v farovžu primeren zajutrek; a gospod katehet obdaroval jih je z knjižico „Angelček“ in s spominki na prvo sv. obhajilo.

Okolu pol 8. ure potem pričela se je čitna preskušnja v I. razredu trajajoča dobro uro; šest odličnih otrok bilo je tu obdarovanih, devet pa pohvaljenih. Ko so se jim pisanke in šolska naznanila razdelila, šli so prec na svoj dom.

Od pol 9. ure naprej nadaljevala se je preskušnja v II. razredu trajajoča z vsem skupaj cele tri ure. Vspeh bil je na vse strani povoljen in poslušalcem všeč. Tu bilo je 15 odličnih in 19 pohvaljenih otrok. Odlični otroci v obeh razredih dobili so krasno, a pohvaljenci v II. razredu pa navadno vezane knjižice: „Očenaš in deset božjih zapovedi“, „Molitvenik“, „Slovenski vrtnar“, „Izidor pobožni kmet“, „Nedolžnost preganjana in poveličana“ in „Genovefa“ za darila.

Darila preskrbeli so sledeči dobrotniki in ljubitelji šolske mladine: Polnoslovljeni gosp. dr. Josip Poklukar dal je 5 gold., v. č. gosp. župnik Jernej Babnik in gospodje: Josip Zorc. Anton Rotar in Ivan Glavič, posestniki, dali so vsak po 3 gld.; g. Alojzij Adamič, trgovec, in Mežnarjeva mati darovala sta vsak po 1 gold. Vsi skupaj zložili so toraj celih 19 gold. a. v. Vrli knjigovez gosp. Ivan Bonač navrgel bil je štiri krasno vezane „Molitvenike“ brezplačno. Še enega dobrotnika in posebnega prijatelja tukajšnje šole mi je omeniti in ta je naš blagi g. katehet Josip Laznik, ki je tudi letos za celo leto šoli kot inventar naročil „Vrteca“ iz lastnega žepa.

Vsem tem vrlim in blagomilim dobrotnikom tukaj v svojem in obdarovancev imenu izrekam gorečo, presrčno in iskreno zahvalo ter jim kličem iz dna srca: Bog plačaj in povrni tisočkrat! Ob enem prosim pa tudi prav uljudno, da i v prihodnje svojo naklonjenost šoli ohranite in s svojimi blagimi dejanji napredek šole pospeševati izvolite. Bodite prepričani, da, kar za prospeh šole storite, ni zavrženo, nego obrodilo bode obilo koristnega sadu mladini v korist, vam samim pa v ponos, v čast in slavo.

Vsa darila stala so z vsem skupaj 15 gold. 35 kr., toraj ostane še 3 gold. 65 kr., kateri znesek porabil bode se v prihodnjem šolskem letu za nakup šolskega blaga revnejšim učencem.

Ob enem mi je sveta dolžnost, se vrlemu knjigovezu g. Ivanu Bonaču, kateri nam je 42 knjižic za premije po nezaslišano nizki ceni kaj krasno povezal, javno zahvaliti. Kdor hoče gledé vezanja knjig natančne, izvrstne in pa tudi najceneje postrežbe, naj se le kar do gosp. Bonača obrne, in žal mu ne oode.

Še posebno ja priporočam gosp. Bonača vsem krajnim šolskim svetom in šolskim voditeljstvom ter okrajnim učiteljskim knjižnicam za vezanje bukvarničnih knjig ter vezanje knjižic za premije ob koncu šolskega leta. Kar bi se pri marsikom drugemu moralo za drage denarje dolgo časa pričakovati, preskrbi g. Bonač točno in brzo ter lično in tudi najceneje.

Letina se je do sedaj tukaj prav dobro obnašala; seno in ozima žita opravilo se je ob najlepšem vremenu pod streho. Mlatva ozimine gre h koncu; žito dobro plenja. Suša začela je uže precej zeló pritiskati (sosebno po brežinah). Turšica, proso, fižol in drugi pridelki kaj lepo kažejo in obetajo obilnega pridelka, ako Bog kake posebne nesreče ne pošlje čez-nje.

Zdravje je, hvala Bogu, prav povoljno. Bog daj, da nam nebo skoraj zemljo z dobrodejnim dežjem napoji!

M. Rant.

Iz Ljubljane. — Naredba naučnega ministra, po kateri se ima razun Kranjske gimnazije razpustiti še 12 družih takih zavodov, nahaja, kolikor bolj se osvetijo nasledice njene, toliko več nasprotstva. Med tem poročali so časniki izjavo ministra Gautsch-a nasproti deputaciji gornje-avstrijskega mesta Steier, katero je zadela enaka osoda. Minister je neki rekel, da pred odloži svoj ministerski posel, kakor bi pa preklical ono naredbo. — Tudi se je čulo, da se je podal na cesarjev dvor v Išel; — pa vse to nikakor ni spremenilo prepričanja prizadetih. — Češki klub storil je uže svoje sklepe, o korakih, ki bi bilo storiti nasproti odredbi ministrom, češki listi pa dan za dnevom jasneje dokazujejo, kako pristranska in njim sovražna je ona odredba. — Glasilo štajerskih nemških konservativcev „Gratzer Volksblatt“ pisal je začetkom omahljivo, ne prav vedoč kam. Kolikor bolj pa se o stvari sami podučava, toliko nepovoljnija je sodba njegova o odredbi ministrom.

Kakor se nam poroča, storjeni so koraki za rešitev kranjske gimnazije deloma že, deloma store se še v teku tega tedna. — Kadar pride pravi čas poročamo bolj na drobno o važni tej zadevi.

— **Volilni shod**, katerega je sklical drž. poslanec dr. Poklukar vélikega Šmarna dan popoldne v Idriji, bil je zeló obilno obiskan. Predsednikom izbran je bil župan gosp. Lapajne. Pred poročanjem o svojem delovanju izrekel je poslanec dr. Poklukar čestitanje in pohvalo zarad sijajnosti in velikega vspeha, ki ga je imela svečanost Wolfova prejšnji dan, potem poročal je o delovanju delegacij, državnega zbora, posebej o delovanju slovenskih poslancev in nekoliko o lastnem delovanju. V blizo $\frac{5}{4}$ ure trajajočem govoru razložil je bolj obširno razmere in delovanje v delegaciji, delovanje kvotne deputacije, zadeve obrtnega poduka in pa sedaj vsled vedenja naučnega ministra Gautsch-a nastali položaj. — Govornik ni obžaloval postopanja naučnega ministra, ker se v tem jasneje razodeva nasprotstvo njegovo zoper državno-zborsko večino in program vlade Taafejeve. Kriza, ki nastaja, je potrebna; da pa bode izid njen nam dovoljen, treba, da so volilci in poslanci v ožji dotiki in v soglasji, in pa, da složno in trdno stoji vsa državnozborna večina. — Glasna pohvala poslancev sledila je govoru ter se še posebej izrazila v dveh predlogih, stavljenih po gosp. mestnemu županu Lapajnu in po gospodu dekanu Kogejju, ki sta bila oba soglasno sprejeta ter sta izraževala poslancu popolno zaupanje. — Potem sledile so še tri napitnice in to gospodu rudniškemu nadsvetovalcu Novaku, gospodu dekanu Kogejju, poslanec dr. Poklukar pa je za slovó še napil meščanom idrijskim v roke gospoda župana Lapajneto.

— **Potovanje čeških bratov.** Kakor je bil sijajen sprejem čeških gostov po vsi slovenski zemlji in kakor so se smeli in so se slavili povsod tudi javno v prvi vrsti v Ljubljani, dalje v Bledu in Postojni, tako pokazale so se takoj zapreke, ko so Čehi stopili na tr-

žaška tla. — Tam tudi v čitalničnih prostorih godba ni smela svirati narodnih pesmi; več kot trem skupaj policija ni pustila hoditi po ulicah, zastave ki so bile razobešene pri St. Ivanu njim na čast morale so se odpraviti, tako, da se je Čehom pokazala popolna slika zaprek in nasprotja, s katerimi se majo vedno boriti primorski Slovenci. — Kedaj bo tam bolje!

— **Wolfova slavnost.** Minulo nedeljo slavilo je meščanstvo idrijsko povodom razkritja spominske plošče zelo sijajno in veličastno slavnega svojega rojaka knezoškofa Anton Alojzija Wolfa. Že v soboto bilo je mesto bogato okinčano z zastavami in slavoloki. Malo pred 7. uro zvečer sprejel je mestni župan gospod Štefan Lapajne iz Ljubljane došle slavnostne goste v imenu slavnostnega odbora pa jih je pozdravil gospod Fr. Kos, praznično oblečene gospodičine pripele pa so gostom na prsi šopke. Odzdravila sta v imenu došlih gostov gg. dr. Vošnjak in dr. Poklukar, potem pa se je pomikal med sviranjem godbe in pokom možnarjev sprevod skoz ljudstva polne ulice proti cesarski pivarni.

Ob 8. uri zvečer igrala se je v cesarskem gledališči z živahno pohvalo znana opereta „Čevljar baron.“ Gospodje in gospice igralke — zgolj diletanti — rešili pa so svoje naloge v resnici pravilno in lepo, kakor zelo izurjeni igralci.

Slovesnost razkritja spominske plošče, ki je vzdana v severno steno mestne cerkve sv. Barbare vršilo se je v nedeljo jutro od 8. do 10. ure. Pričelo se je s sv. mašo, katero je v tej cerkvi bral prečastiti gospod kanonik Anton Urbas med petjem Slavčevega pevskega zbora. — Unajno slavnost pričel je pozdrav, katerega je govorila gospodičina M. Serjun-ova z tik cerkve postavljenega odra sledeče:

„Velečastita gospoda! Premili Slovenci!

Jutri slavimo praznik, katerega smemo prištevati najlepšim dnevom narodnega našega gibanja in delovanja.

Dve desetletji je že minulo, odkar je naše očete prešinil ogenj domoljubja, da so začeli hrepeneti po tem, kar je v blagor očetnjavi!

To domoljubje je rastlo, razvijalo bujno cvetje ter rodilo obilo sadu, s katerim si hrani naš narod svoje duševne sile in ki nas oživlja z ljubeznijo do mile domovine ter nje vrednih zaslužnih sinov.

In plamen ljubezni je vžgal tudi naše žensko srce pridobljivo za vse lepo in sveto; zato nam duša vzkipeva od radosti, ker nam je prilika dana, uveriti Vas, velecenjena gospoda, da smo tudi me Slovenke svojim voditeljem hvaležne in srčno vdane ter da njih vzglede ponosno posnemamo.

Ta prisrčna zagotovila Vam v imenu Idrijskih Slovenk prinašam nasproti. Sprejmite je kot iskren pozdrav ljubeznjivo in bratsko! Skromno je sicer, a hranimo je kot dragi biser domovini na slavo — in narodu na korist!

Vsa čast in hvala Vam, predragi gostje!“

Živahni živio-klici iz srede zbranega občinstva, katerega je bilo polno na vsem trgu in bližnjih pro-

starih odmevali so po končanem govoru. Ko je potem prenehala godba, govoril je slavnostni govor deželni poslanec idrijski, gosp. F. Stegnar, ki je v obširnem, zanimivem govoru opisoval življenje in dejanje slavljenca. — Pazljivo poslušalo je občinstvo nad uro trajajoč jako razumljivo govorjen govor, med katerim se je razkrila spominska plošča, na kateri je brati sledeči napis:

V Idriji je bil rojen 14. roznika
1782

Anton Alojzij Wolf.

knezoškof ljubljanski.

Bil je preblag mecen kranjske dežele, ustanovitelj Alojzijevišča, svojemu narodu podaril je sveto pismo in slovar in Idriji bil je največji dobrotnik.

Umril v Ljubljani 7. svečana 1859. leta.

V hvaležen spomin postavili sorojaki 1887.

Potem, ko je godba zopet doigrala svoj odločen komad, nastopi gospica M. Lapajnova, nežnomlada hči mestnega župana, se v lepem govoru zahvali izrekoma pevskega zboru „Slavčevemu“ ter izroči in pripne krasne trakove k zastavi njegovi v imenu gospa in gospic idrijskih.

Po dokončani slavnosti ogledali so si unanji gostje zanimivosti Idrijskega mesta izrekoma rudnik in tovarna za pridobivanje živega srebra in za izdelovanje cinobra. Ob 1. uri popoldne bil je v cesarski pivarni poleg glavne cerkve skupni obed, pri katerem so se vrstile mnoge napitnice, prva cesarju, dalje: knezoškofu in njegovemu namestniku kanoniku Urbasu, navzočim trem deželnim poslancem, c. kr. okrajnemu glavarju Brusu, višjemu c. kr. rudniškemu svetniku J. Novaku, meščanstvu idrijskemu itd. — Proti 5. uri popoldne začelo je dežvati, vendar pa je bila tudi ljudska veselica na večer v gostilni Didakovi jako vesela in živahna.

Gostje so polni hvale o gostoljubnosti in ljubeznivosti, kakor tudi o narodni zavednosti Idrijčanov.

— Umrila je gospa Ivana Pleiweis-ova rojena Kopecky, udova pokojnega trgovca Conrada Pleiweis-a, tašča trgovinske zbornice predsednika Josip Kušar-ja, profesorja Vodušek-a, trgovca Sajovica v Kranji in pa dr. zd. Zupanc-a. Pokojna dosegla je še le svoje 63. leto.

— O Einspieler-jevi slavnosti, ki bode prihodnjo nedeljo v Svečah se nam piše, da naj se društva in osebe, ki se žele vdeležiti slavnosti, kar pred oglase pri g. župniku Jan. Wieser-ju v Celovcu. Treba je preskrbeti deloma voz, deloma gostilničarjem v Svečah hrane, da se ne pripravi premalo pa tu ne preobilno v škodo podjetnikov.

— Vreme. Pri nas dežvalo je izdatno minulo sredo in pa nedeljo. Polje je dobro namočeno in ajda z repo in otavo vred si opomagujejo. Minulo sredo je žalibog tudi med dežvanjem treščilo v Bezlajevo hišo v Gornji Šiški, ki je pogorela.

— „Davorin Trstenjak, slovenski pisatelj, spisal Andrej Fekonija, založil Anton Trstenjak v Ljubljani,“ je naslov ravnokar izšli, 32 strani obsegajoči brošuri, ki opisuje delovanje slavnega našega pisatelja in se dobiva pri gosp. založniku po 30 kr. Z veseljem pozdravljamo in gorko priporočamo to knjižico.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Udarec prizadet, po naredbi naučnega ministra, kaže, kolikor več se o tem pojasnuje, toliko večje posledice. Zelo razburjeni so tudi Dalmatini, ki imajo zgubiti dva zavoda. — V težji položaj še, kakor naučni minister, prihaja naš minister vnanjih zadev po tem, kar je storil princ Ferdinand Coburški. Naša vlada sicer odločno zavrača in obsoja dejanje knezovo, pa pri diplomatih se ocenjajo besede vedno manj, kot dejanja in iz dejanja princovega, akoravno se vrši na njegovo lastno odgovornost, vendar-le leti nekaj sence na našo vlado toliko bolj, ker nekateri, izrekoma madjarski časniki, z zadovoljnostjo odobravajo dejanje novoizvoljenega kneza.

Hrvatska. — Dne 1. septembra snide se hrvatski deželni zbor v kratko zasedanje.

Bolgarska. — Princ Ferdinand Coburški storil je tedaj res odločilni svoj korak in se je podal na Bolgarsko. Brez zaprek dospel je do bolgarske meje in v petek večer ob 8. uri pripeljal se je v Tirnovo, kjer ga je pričakovalo zbrano „Veliko Sobranje“ in mnogo vojaštva. Na poti do tje bil je povsod sijajno sprejet. Drugi dan opoldne bila je v stolni cerkvi slovesna služba Božja, potem pa se je knez podal v „Sobranje“ in je tam slovesno prisegel na ustavo bolgarsko. Potem, ko je z besedo govoril po ustavi določene besede in poljubil sv. križ, je tudi prisego podpisal. Ko se je pokrite glave vsedel na prestol, prečital je ministerski predsednik Stoilov proklamacijo, v kateri sklicaje se na storjeno prisego izreka, da nastopi vlado bolgarsko, se zahvaluje bolgarskemu narodu in vladi za brambo neodvisnosti naroda ter sklepa: Živila prosta in neodvisna Bolgarska. — Podpis proklamacije je: Ferdinand prvi.

Drugi dan 15. avgusta podal se je knez zopet v staro cerkev, od tod pa v „Sobranje“, kjer je poslancem še enkrat izrekel zahvalo, potem pa „Sobranje“ razpustil.

Knez je zaporedoma obiskal tabor poleg Tirnove, bil pri vojaci navdušeno sprejet, vojaštvo mu je priseglo zvestobo, častniki priredili so mu banket.

Med tem, ko se v Bolgarski novi knez sijajno sprejema in vmestuje, zdi se Ruski potrebno, glas svoj povzdigniti zoper te dogodbe. Vložila je ugovor zoper izvolitev in zoper nastop vladanja po knezu Coburškemu pri Turški, ter to naznani vsem velevlastim. — Turška pa poprašuje pri družih vladah, kaj naj stori.

Korak v rešitev bolgarskega vprašanja je toraj storjen, da bi le ne peljal — v krvavi boj!